

Talousarvioaloite TAA 364/2020 vp

Johannes Yrttiaho vas

Talousarvioaloite monitoimihävittäjien tilausvaltuuden poistamisesta (- 9 400 000 000 euroa)

Eduskunnalle

Puolustusministeriön hallinnonalalle osoitetaan valtion vuoden 2021 talousarvioehdotuksessa 4 873 251 000 euroa. Lisäys vuoteen 2020 on 1 700 544 000 euroa eli 54 prosenttia. Monitoimihävittäjien hankintaan osoitetaan momentilla 27.10.19 kaikkiaan 1 479 000 000 euroa vuodelle 2021, jolloin valtioneuvoston on tarkoitus tehdä lopullinen hankintapäätös. Monitoimihävittäjien tilausvaltuus momentilla 27.10.19 vuosille 2021—2031 on 9 400 000 000 euroa.

Eduskunta hyväksyy vuoden 2021 talousarvioehdotuksella monitoimihävittäjien hankinnan. Hankinnan lopulliset kustannukset eivät näy talousarvioehdotuksesta. Toimivalta hankintapäätöksen tekemisestä jää valtioneuvostolle. Valtioneuvosto on päättänyt hankinnan enimmäishinnaksi kaikkiaan 10 000 000 000 euroa. Lisäksi tulevat valuuttakurssi- ja indeksimuutoksista johtuvat korotukset ja kaluston 2060-luvulle saakka suunnitellusta käytöstä johtuvat elinkaarikustannukset, jotka arvioidaan yleisesti moninkertaisiksi suhteessa hankintahintaan. Elinkaarikustannuksia ei valtion talousarvioehdotuksessa ole käsitelty. Muun muassa hankinnan sisältämä kone määrä, aseistus, muu varustus, tukijärjestelmät sekä uuden kaluston edellyttämät infrastruktuurin kehittämistarpeet jäävät talousarvioehdotuksen perusteella määrittelemättä ja siten kustannuksiltaan epäselviksi.

Talousarvioehdotukseen kirjatun tilausvaltuuden mukaan: "Monitoimihävittäjien hankintaa koskevia ja niihin välittömästi liittyviä sopimuksia saa tehdä siten, että niistä vuosina 2021—2031 valtiolle aiheutuvat menot saavat olla lopullisen tarjouspyynnön lähettämisaikajankohdan hintatasolla enintään 9 400 000 000 euroa lisättynä valuutta- ja kustannustasomuutoksilla, jotka aiheutuvat hankintasopimuksen mukaisista sidonnaisuuksista (Monitoimihävittäjien hankinta -tilausvaltuus, HX 2021)." On epäselvää, mihin sellaisiin "hankintasopimuksen mukaisista sidonnaisuuksista" aiheutuviin "kustannustasomuutoksiin", joilla tilausvaltuus voitaisiin ylittää, eduskunta talousarvion hyväksyessään sitoutuisi.

Hallitusohjelmassa on mainittu Hornet-kaluston suorituskyvyn korvaaminen täysimääräisesti. Kuitenkaan vaihtoehtoja 64 monitoimihävittäjän hankinnalle ei ole riittävästi arvioitu mm. voimakkaasti muuttuvia tulevaisuuden sodankäynnin uhkia vasten (mm. miehittämättömät lennokit, ohjukset). Ilmapuolustuksen arvioiminen ja kehittäminen kokonaisuutena, ei vain hävittäjien varaan rakentuen, olisi näitä uhkakuvia vasten erittäin perusteltua. Laajempi tarkastelu mahdollistaisi ilmapuolustuksen kehittämisen paitsi tehokkaammin myös huomattavasti edullisemmin.

Talousarvioaloite TAA 364/2020 vp

Hornetien käyttöikä voidaan pidentää useilla vuosilla ja siten siirtää uusien monitoimihävittäjien hankintaa. Ilmavoimien Horneteille kertynyt ja suunniteltu lentotuntien määrä on merkittävästi pienempi kuin koneilla voidaan lentää ja koneita hankittaessa esitettiin. Hankkeen siirtämistä puoltaa myös vuoden 2020 aikana tapahtunut käänne kansantalouden kasvussa ja valtion taloustilanteessa.

HX-hankkeen tilausvaltuus 2021—2031 ja vuodelle 2021 osoitettu määräraha on perusteltua poistaa talousarvioehdotuksesta, menot jäädyttää ja tehdä uusi arvio Hornetien korvaamisesta.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta vähentää 9 400 000 000 euroa momentille 27.10.19 ehdotetusta monitoimihävittäjien hankinnan tilausvaltuudesta.

Helsingissä 16.10.2020

Johannes Yrttiaho vas